ҚЫРЫМ ХАНДЫҒЫ

ТУРАЛЫ СЛАЙД

ҚЫРЫМ ТАТАР САРБАЗДАРЫ ПОЛЬШАЛЫҚ СА РБАЗДАРМЕН СОҒЫСУДА.

Қырым хандығы-Алтын Орда ыдырағаннан кейін Қырым түбегінде құрылған мемлекет (1430— 1783)..
Оның орталығы — Солхат қаласы болды

ТАРИХ

1441 — 1783

XIII ғасыр Қырым түбегінде Алтын Ордаға тәуелді ерекше аймақ құрылды

1475 жылы Қырымға түрік әскерлері басып кіріп, хандық Түркияға тәуелді болды.

Ливон соғысы (1558 — 83) Қырым хандығы Ресей, Украина жерлері не бірнеше жорықтар жасады

16 — 17 ғасырларда Ресей өкіметі оңтүстік шекарасын Қырым татарларынан қорғау үшін шекара бекініс шептерін қ[illegible]ы

1783 жылы Қырым хандығы Ресей империясының құрамына кірді

І ҚАЖЫ ГЕРЕЙ

Қырым хандығының әрі Герейлер әулетінің негізін қалаушысы. Ол Шыңғыс ханның үлкен ұлы Жошы ханның 13-ұлы, көптеген жорықтарға қатысқан Бату ханның інісі Тоқа Темірдің ұрпағы. Кейбір деректерде Қажы Герей бастаған Қырым хандарының арғы атасы Шыңғыс хан заманындағы Керей ханы Тұғырыл ханның (Оң хан) ұрпағы делінеді. Қажы Герейдің билік құрған кеңістігі қазіргі Қырым түбегін негіз етіп, Қара теңіздің солтүстік жағалауын алып жатыр. 1238 жылы Бату ханның моңғолдары Қырымдағы көне билікті талқандады. Содан былай Қырым Моңғол империясының маңызды орталықтарының бірі болған еді. Заман өте келе татарлардың дербестікке талпынысы күшейді.

І МЕҢЛІ ГЕРЕЙ

Қырым хандығын құрған Қажы Керейдің алтыншы ұлы. 1468 – 1515 жылдары Қырым ханы болды. Меңлі Герей тұсында Қырым хандығы Алтын Ордадан біржола бөлініп шықты, бірақ 1475 жылдан Осман сұлтандығына вассалдық тәуелділікке түсті. Алтын Ордаға қарсы күресте Меңлі Керей өкіметінің нығаюына Мәскеумен одақтастықтың септігі тиді. Иван III Алтын Ордаға бағыныштылықтан құтылу үшін қырымдықтарды пайдаланды. Меңлі Керей Польша-Литва мемлекетіне шапқыншылықты жиілетіп, Казимир VI-нің Руське 1480 жылы жорық жасауына мүмкіндік бермеді. 1502 жылы Меңлі Керей Шейх Ахмед тұсында Алтын Орданы біржола талқандады және Қырым хандығын Алтын орданың заңды мұрагері деп жариялад

«

Назарларыңызға рахмет!

»

Абдулла Нұрсұлтан 9"Ә"